СВОБОДА — SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК — UKRAINIAN DAILY

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ.

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ. РІК XXXVI. Ч. 244. Джерзи Сіті, Н. Дж., пятниця, 19. жовтня, 1928. VOL. XXXVI. No. 244. Jersey City, N. J., Friday, October 19, 1928. THREE CENTS.

КОЦАЙ НА ПОЧЕСНІМ ОБІДІ

БОЙС КЛОБ ВЛАШТОВУЄ СВЯТОЧНИЙ ОБІД ДЛЯ УКРАЇНЦЯ КОЦАЯ, КОТРИЙ ЗДОБУВ ПЕРШУ НАГОРОДУ В ПЛИВАННЮ НА ОЛІМПІЙСЬКИХ ІГРИЩАХ В АМСТЕРДАМІ. В ОБІДІ БЕРУТЬ УЧАСТЬ ПРЕДСТАВНИКИ РІЖНИХ АМЕРИКАНСЬКИХ ОРГАНІЗАЦІЙ І МІСТА.

НЮ ЙОРК, 17. жовтня. — Нюйорський Бойс Клоб віддав пошану свому членови, Українцеви Коцайови, одному з побідників на олімпійських ігрищах в Амстердамі. Обід був получений з гарним концертом. Всі нюйорські часописи подають замітки про цей обід та згадують бесідників, між якими стрічаємо такі імена як Гровера Ґвейлена. Коцая обдаровано рівнож ріжними презентами.

СЛІДАМИ ЗА ЛИНДБЕРГОМ.

МЕК ДОНАЛД ВИБРАВСЯ В ДОРОГУ ЧЕРЕЗ ОКЕАН НА МАЛІМ АЕРОПЛЯНІ МОТА. ХОЧЕ ПЕРЕЛЕТІТИ ДО ІРЛЯНДІЇ АБО АНГЛІЇ. ПОЛЕТІВ САМ, НЕ ВЗЯВШИ НАВІТЬ РАДІЯ. ПОГОДА ДОБРА.

ГАРБОР ГРЕЙС, Ню Фундленд, 17. жовтня. — Сегодня о год. 1.21 пополудні вилетів звідси на аеропляні Джіпсі Мот Де Гевиленд бувший офіцир британської фльоти Мек Доналд, з наміром перелетіти океан і долетіти до Англії. З собою взяв тільки термос з кавою і 12 сендвічів. Заявив, що половину сендвічів зість по дорозі, а другу вже на сніданню в Лондоні.

Мек Доналд має тепер ідеально добру погоду. Та мимо того прийдеться йому стрінутися на повнім морю зі снігом і студіню. Цілий той лет є великою несподіванкою навіть для найблизчих знакомих Мек Доналда. Летун рішився на перелет, щоби доказати доброту аеропляйів Мота.

КОННОЛІ І СІЛІ ПІДУТЬ ДО ТЮРМИ.

ОШУКАЛИ МІСТО НА ДЕСЯТКИ МІЛІОНІВ ДОЛЯРІВ. ДІСТАНУТЬ ТІЛЬКИ РІК ТЮРМИ, СЕБТО ЗАСУДЯТЬ ЇХ НА ТАКУ КАРУ, НА ЯКУ МОЖУТЬ ЗАСУДИТИ ЗА НЕДОЗВОЛЕНЕ ПЛЮВАННЯ В СОБВЕЮ.

НЮ ЙОРК, 17. жовтня. — Джурі при Супрім Корті в Лонґ Айленд узнало винним Мориса Е. Коннолі, бувшого президента дільниці Квінс, і Фридриха Сілі, інжиніра в каналовім бюрі тої дільниці, за змову з Джаном Филипсом, фабрикантом каналових рур, якої вони допустилися в тій ціли, щоб обманути місто при будові каналів.

Джурі радило майже 24 години. Суддя Томкинс похвалив суддів за вирок, що не пощадили людей, котрі допустилися таких надужить. Кару проголосить суддя в суботу. Найвищий вимір кари виносить одначе всего один рік тюрми.

Засуджені будуть робити відклик.

АРМІЯ СПАСЕННЯ ЗДАЛЕКА ВІД ПОЛІТИКИ.

НЕ ДОЗВОЛЯЄ ГОВОРИТИ ЗА ГУВЕРОМ.

НЮ ЙОРК, 17. жовтня. — Полковник Вінчель задумав дати в однім з льокалів Армії Спасення відчит на тему: Шість місяців з Гербертом Гувером в Бельгії. Кромі цего хотів він говорити про Гувера як індивідуальність.

Командантка Армії Спасення Евенджелин С. Бут не дозволила на відчит, бо заявила, що Армія Спасення не мішається до політики, а цей відчит готові взяти за частину виборчої кампанії за Гувером.

Полковник Вінчель заявив публиці, яка прийшла послухати, що відчит відбудеться аж по виборах.

В ТЮРМІ ЗА АТЕЇСТИЧНУ ПРОПАҐАНДУ.

НЕ ХОТІВ ЗАПЛАТИТИ КАРИ В СУМІ $25, ЯКУ НАЛОЖЕНО НА НЬОГО ЗА ПРОПАҐАНДУ В ОБОРОНІ ЕВОЛЮЦІЇ.

ЛИТЛ РАК, Аркенсо, 17. жовтня. — Чарлз Смит, президент Американського Товариства для поширення атеїзму, виїхав з Ню Йорку до стейту Аркенсо, щоби там особисто вести пропаґанду проти протиатеїстичних законів того стейту. Ходить тут в першу чергу о протиеволюційний закон, над яким має бути переведене референдум.

В помешканню Смита переведено ревізію і знайдено цілу масу атеїстичної літератури та повно плякатів з написами: „Еволюція говорить правду", „Біблія бреше" і т. п. За те, що Смит „робить замішання і неспокій", засудив його суддя на грошеву кару в квоті $25. Смит кари не заплатив і пішов її відсиджувати в арешті. Буде сидіти за кождого незаплаченого доляра один день.

ГУВЕР НЕ ВТРАТИВ ГОРОЖАНСТВА.

НІКОЛИ НЕ ГОЛОСУВАВ В ЛОНДОНІ. ВСЕ ЦЕ ТІЛЬКИ ВИБОРЧІ СПЛЕТНІ, ТАК КАЖЕ УРЯДОВИЙ КОМУНІКАТ, ВИДАНИЙ У ВАШИНГТОНІ.

ВАШИНГТОН, 17. жовтня. — Проти Герберта Гувера почали підносити дорогою „шіднення" закид, будьтоби він втратив американське горожанство, живучи так довго за границею і не зголошуючися в американськім консуляті.

Урядово подають, що Гувер мешкав довший час у Лондоні, мав там свою власну хату і платив податки до британського скарбу, але ніколи не був британським горожанином та ніколи не голосував.

МЕЛОН ПРОТИ СМИТА.

КАЖЕ, ЩО СМИТ ПОДАЄ НЕПРАВДИВІ ЦИФРИ. ЕКОНОМІЯ НЕ ОЗНАЧАЄ ЩАДЖЕННЯ.

ВАШИНГТОН, 17. жовтня. — Секретар Меллон оголосив заяву, в якій відповідає на закиди Смита в справі державної економії. Він каже, що Смит помішав два поняття: щадження й економію. Уряд говорив про економію, а економія означає розумний видаток.

Він каже далі, що Смит не може на тих справах визнатися, бо на це треба довголітних студій, щоби визнаватися в господарці найбільшої в світі державної машини.

ВІЙСЬКОВА ВЛАДА РУМУНІЇ ЗАПРОВАДЖУЄ ПАНЩИНУ.

З ріжних околиць Буковини надходять скарги селян, яких покликано до військової служби як резервістів, але відтак заставлено їх працювати через цілий місяць в офіцирів до їх приватної розпорядимости. По місяци такої панщизняної роботи їх пущено до дому, бо, мовляв, виконали вже свої військові повинности. А за якийсь час їх знова покликують до війська. Показується, що їх тої панщизняної роботи не зараховано й що вони працювали в офіцирів за дурно.

ПЕРШІ ПОЗНАКИ ГОЛОДУ В БЕСАРАБІЇ.

В Яссах находиться около 500 безпритульних дітей, які прибули з полудневої Бесарабії, де панує голод. Ці нещасні діти блукають без жадної опіки по місті і ночують під мостами й по ровах. З кождим днем прибувають десятки цих дітей з Бесарабії, але влада не звертає на це ніякої уваги й не дає жадної опіки. Навіть хорі діти не мають ніякої допомоги.

БУКОВИНСЬКЕ СЕЛЯНСТВО В ПУТАХ ЛИХВАРІВ.

Селянство на Буковині й Бесарабії стало предметом безнастанного визиску. Шалена дорожнеча й нагле підвищення податків та страшні наслідки цьогорічного неврожаю примушують селян позичати гроші в банках і в приватних лихварів на великі лихви. На Буковині платять селяне по 40—50% лихви. По селах тягаються ріжні агенти лихварських банків, які рівночасно фіґурують як ручителі для селян, і одержують за це 10% від позиченої суми. В той спосіб селяне є примушені працювати безнастанно на лихварів.

ГОЛОДІВКА ПОЛІТИЧНИХ ВЯЗНІВ У СТАНИСЛАВОВІ.

Дня 22. вересня розпочали голодівку в станиславівських судових арештах 18 політичних вязнів. Їх арештувала свого часу в часі демонстрації польська поліція й віддала до судових арештів під замітом державної зради.

Голодівка є протестом проти держання їх у тюрмі без переслухання й проти трактування політичних вязнів у станиславівській тюрмі та заборони одержування часописів і книжок. З голодівкою зсолідаризувалися всі політичні вязні.

САБОТАЖІ В ГАЛИЧИНІ.

Між Снятином і Скалатом незнані люди закидали залізничий тор так, що льокомотива виколіїлася.

А 23. м. м. між стацією Ставчанами й Оброшином розкопано залізничий тор і підложено вибуховий матеріял. До виконання замаху не дійшло, бо залізничий робітник перешкодив катастрофі.

ГІНЕФЕЛЬД У КИТАЮ.

Відомий барон Гінефельд, що перелетів літаком „Бремен" з Европи до Америки, тепер знаходиться в подорожі з Берліна до Токіо. Летить він на такому саме літаку як „Бремен". Своїм летом він гадає розпочати правильну повітрову комунікацію між Берліном та Токіо.

СВОЄ НАСЕЛЕННЯ СИДИТЬ БЕЗ МАШИН, А УРЯД ХОЧЕ РЕШТУ ЇХ ВИВЕЗТИ ЗА КОРДОН.

В ріжних країнах Сходу спостерігається велике заціквлення продукцією українських с.-г. машинобудівельних заводів. Особливо це помічається в Туреччині, Персії, Манджурії та инших країнах. Експорт с.-г. машин з українських заводів має дуже сприятливі передумови. Близькість с.-г. машинобудівельних заводів до понтів дає змогу трестові максимально здешевити ріжні накладні видатки. Недавно Укртрестсельмаш склав генеральну угоду з Сільгоспімпортом на продажу за кордон ріжних машин. Цими днями одержано пропозицію продати партію українських с.-г. машин до Єгипту.

Що будуть вивозити, коли самі купують машини за кордоном?

ГЕРОЙСТВО В АГОНІЇ.

Англієць Ч. Ґрей, що полював на диких буйволів в Африці, був тяжко поранений одним буйволом. Поборюючи страшні муки від болю, він керував своїм моторовим човном, поки доїхав до першого поселення людей. Всеж його героїзм не врятував від смерти. Промучившися цілий місяць, він у тяжких муках помер в місті Тагора.

ЛЮДЕНДОРФ ВОЮЄ З МАСОНАМИ.

В Німеччині розповсюдилася чутка, що ґенерал Людендорф має їхати до Китаю, щоби реорґанізувати китайську армію. Сам Людендорф каже, що він зовсім не думає виїздити з Німеччини, бо має тут багато праці в боротьбі з масонами.

ХОТІЛИ ВБИТИ ПРЕЗИДЕНТА ЛИТВИ.

У Ковні викрито змову на вбивство президента Литви ґенерала Сметони. Заговірники мали вбити його та премієра міністра Вальдемараса і військового міністра Литви. Заарештовано 4 офіцирів та 3 студентів університету.

ФИЛЯ СТРАЙКІВ У ГАЛИЧИНІ.

Доходять відомости, що по Західній Україні розлялася нова филя страйків. Страйк в Дебах, равського повіту, триває вже давно. Обшарник спровадив страйколомів з Пршеворска. Вони при першій демонстрації прилучилися до страйкуючих, одначе за намовою поліції виїхали знова з плугами в поле. Коли на полі явилася велика страйкуюча селянська маса, поліція і страйколоми на конях з істиками кинулися на селян. Прийшло до сутички, де з обох сторін є 11 тяжко ранених.

У гутах скла в Кросні страйкує 730 робітників. Страйк вибух проти визиску й за економічні домагання.

У фабриці штучних навозів в селі Вороблику, пов. Кросно, страйкувало через 10 днів 100 робітників за домагання підвишки заробітної платні і за збірну умову. Страйк закінчився осягненням 10% підвишки заробітньої платні і заключенням тимчасової умови.

В Батятичах по побіді страйкуючих косарів застрайкували денні робітники. До них прилучилися форналі.

ДОНЬКА ЦАРЯ АНАСТАСІЯ — САМОЗВАНКА.

Всі члени фамілії бувшого російського царя Романова підписали заяву, що перебуваюча тепер у Злучених Державах жінка, яка називає себе донькою царя Миколи II-го, є самозванкою. Перевірка всіх оповідань „Анастасії" про її „чудесне врятовання" та медична аналіза будови тіла „Анастасії" дають факти, які стверджують самозванство п. Чайковської. Таке є дійсне призвище „Анастасії".

ЕСПАНЦІ ВБИЛИ 27 АРАБІВ.

В Африці, на кордоні французької та еспанської кольонії, знова прийшло до сутички між Арабами та еспанським військом. В сутичці забито 27 Арабів, а трох увязнено. Еспанці кажуть, що то була розбійницька банда, яка гнала 7,000 штук краденої худоби.

ЖИДИ ПОБИЛИСЯ ЗА МОВУ.

В палестинському місті Тел Авів побилися Жиди між собою за те, яку мову впроваджувати в жидівські школи в Палестині. Підчас цього спору дійшло до бійки між сторонниками старожидівської мови (гебрайської) та теперішнього жаргону (ідіш). З бійки вийшло багато ушкоджених оборонців цих двох мов. Лише заходами британської поліції припинено бійку та загальне заворушення в Тел Авів, бо вона викликала неспокій серед жидівського робітництва міста.

ПОТЯГ СКОТИВСЯ З ГОРИ.

В Еспанії біля міста Овієдо тягаровий потяг скотився по треції з гори вниз. За пять миль бігу він розігнався так, що вдарив зі страшною силою в сліпий кінець торів. Притім ушкоджено 15 залізничників, а між ними трох смертельно покалічено.

ЗАВОРУШЕННЯ В ХОДОРОВІ.

В Ходорові є великий став, який належить до цукроварні. Цей став є причиною, що довкола міста є великі багна, які затроюють повітря й є причиною численних недуг. Також що кілька років став, виливаючи, заливав околичні місцевости. Ходорів і околичні села вже 30 років борються за усунення цього розсадника хоріб. Вкінці їм урвався терпець. Недавно сотки жінок рушили на застави й знищили їх, спускаючи зі ставу воду. Поліція була змушена уступити перед напором жінок. Не поміг нічого й приїзд старости з 50 поліцаями, ані жадання покликання війська. Вкінці староста мусів під натиском населення уступити й зарядив осушення багна.

ГЛУХОГО ЗАСУДИЛИ НА КАРУ СМЕРТИ.

В ночи 5. жовтня скінчився в Мелвил, Саск., процес Марка Гака, фермера з Найдорф, Саск., обвинуваченого, що він около 2. травня с. р. убив фермера з околиці Доф, Джорджа Еді. Лава присяглих признала Гака винним і суддя МекЛейн засудив його на кару смерти. Гак, котрий є глухий як пень, має бути страчений на подвірю вязниці в Ріджайні 9. січня. Гак, котрому треба було написати рішення судді, поки він його зровумів, приняв засуд цілком спокійно.

НЕ МОЖЕ БУТИ ПРИМУСОВОГО ОБЕЗЗБРОЄННЯ

КОЖНА НАЦІЯ ПОВИННА САМА ВИЗНАЧИТИ КІЛЬКІСТЬ ВІЙСЬКА, ЩО ПОТРІБНА ДЛЯ ОХОРОНИ ЇЇ ДЕРЖАВИ. ТА СЕРЕД НАСЕЛЕННЯ ВСІХ ДЕРЖАВ РОСТЕ СЕНТИМЕНТ ЗА ЗМЕНЬШЕННЯМ ВІЙСЬКА.

ЛОНДОН, 17. жовтня. — Англійський міністер війни в розмові з американським кореспондентом заявив, що не можна так настирливо домагатися обеззброєння держав, як це тепер робиться. Така поспішність лише загрожує міжнародним добрим взаємовідносинам.

Серед населення всіх держав, що ще не забуло страхіть минулої війни, все зростає почуття необхідности робити все, що забезпечує світ від нової війни. Цей настрій треба використати, щоби нарешті прийти до загального міжнародного договору про обмеження узброєних сил кожної держави.

Притім кожна держава мусить сама визначити, які наймекьші узброєні сили потрібні їй для піддержання свого внутрішнього ладу та для забезпечення своїх державних інтересів назовні. Тоді лише, на думку міністра, можна уложити загальний міжнародний договір про обеззброєння держав. До цього можна прийти лише добровільною згодою та усуненням всіх підозрінь і непорозумінь, що істнують між державами.

РІЗНЯ В МАКЕДОНІЇ ЗБІЛЬШУЄТЬСЯ.

ВОРОЖІ МАКЕДОНСЬКІ НАЦІОНАЛЬНІ ГРУПИ НИЩАТЬ ОДНА ДРУГУ. ФЕДЕРАЛІСТИ ЗАСІЛИ У ШАНЦІ ТА ВЕДУТЬ ФОРМАЛЬНУ ВІЙНУ З САМОСТІЙНИКАМИ.

БІЛГОРОД, 17. жовтня. — З часу вбивства ґенерала Протоґорева йде безперервна різня між Македонцями федералістами та самостійниками. До цього часу самостійники забили й повісили 120 федералістів з групи Протоґорева.

Міжусобиця охопила тепер всю Македонію. Федералісти під проводом молодого вожда Крістофа завзято бороняться перед самостійниками. Вони добре знають, що не можуть чекати на помилування, коли попадуться до рук групи самостійників під проводом Міхайлова.

Македонська різня може викликати легко конфлікт між балканськими державами.

НІМЕЦЬКИМ КОМУНІСТАМ НЕ ПОВЕЛОСЯ.

ХОТІЛИ, ЩОБИ БУЛО ПЕРЕВЕДЕНЕ ВСЕНАРОДНЄ ГОЛОСОВАННЯ В СПРАВІ ВИАСИҐНУВАННЯ ГРОШЕЙ НА БУДОВУ КРУЖЛЯКА. АЛЕ ЗІБРАЛИ ЛИШЕ ПОЛОВИНУ ПОТРІБНИХ ПІДПИСІВ.

БЕРЛІН, 17. жовтня. — Щоб не допустити до виасиґнування державою грошей на будову нового німецького кружляка, комуністи хотіли, щоб уряд перевів всенародне голосовання в цій справі. Згідно з німецькою конституцією всенароднє голосовання переводиться на домагання певної ґрупи лише тоді, як та ґрупа подасть відповідну вимогу, підписану не меньше, як одною десятою частиною маючих право до голосовання.

Отож комуністи малиб зібрати під своєю петицією не меньше 4 міліонів підписів, але вони не зібрали навіть 2 міліонів.

ОСТАННІЙ БОЄЦЬ СКЛАВ ЗБРОЮ.

НА ПРОТЯЗІ ПЯТЬОХ РОКІВ ПРОВАДИВ ЗБРОЙНУ БОРОТЬБУ ЗА САМОСТІЙНІСТЬ ІРЛЯНДІЇ.

КОРК, 17. жовтня. — Коли пять років тому вожд ірляндських самостійників Де Валера проголосив припинення війни між самостійниками та автономною ірляндською республикою, один з його прихильників, Гілі, не послухав заклику Де Валери та продовжував війну сам. Гілі всі останні пять років одинцем, зі скорострілом на плечах, провадив із владою справжню війну.

Оточений кілька разів поліцією та військом, він завжди виходив ціло. Нарешті тепер Гілі оголосив, що свою війну з республикою припиняє.

АРЕШТОВАНО „ІМІҐРАНТСЬКИХ АҐЕНТІВ".

ІТАЛІЙСЬКА БАНДА, НАЗИВАЮЧИ СЕБЕ ІМІҐРАЦІЙНИМИ АҐЕНТАМИ, ПАЧКУВАЛА ДО АМЕРИКИ НЕЛЕҐАЛЬНИХ ЕМІҐРАНТІВ.

БЕРЛІН, 17. жовтня. — В Бремен поліція заарештувала банду Італійців, що спроваджувала до Америки своїх земляків без пашпортів та іміґраційних віз. Підчас інспекції відпливаючого корабля „Америка" поліція знайшла 13 Італійців та Греків, що були заховані на пароплаві.

На допиті вони показали, що кожний з них заплатив 116 долярів аґентам, котрі їх спроваджують до Америки.

Арештовані аґенти заявили, що вони вже довший час провадять свій бизнес за допомогою команди пароплавів „Америка" та „Джордж Вашингтон". Аґенти доставляли на ці пароплави „пасажирів", а матроси приміщували їх у ріжних захоронках.

НА УКРАЇНІ ПОШЕСТЬ ТИФУ.

ПОШЕСТЬ ОХОПИЛА ПІВДЕНЬ УКРАЇНИ, ДЕ ВЖЕ ПОЧАВСЯ ГОЛОД СЕРЕД НАСЕЛЕННЯ.

КИЇВ, 17. жовтня. — Більше ніж 10,000 населення південних районів України захворіла на тиф. Що дня вмирають сотки людей.

Боротьба з епідемією утрудкена браком ліків та поживи для населення.

В багатьох районах школи, кінематографи та инші публичні установи замкнено, щоби не розповсюднювалася через них зараза.

„SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
[illegible] newspaper published daily except Sundays and holidays
at 83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.

Edited by Editorial Committee.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 6, 1911, under the Act of March 3, 1879.

Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

SUBSCRIPTION RATES; Three cents a copy.		ПЕРЕДПЛАТА: Поодиноке число три центи.	
[illegible]	$ 7.00	На рік	$ 7.00
[illegible]	$ 3.75	На пів року	$ 3.75
[illegible]	$ 2.00	На три місяці	$ 2.00
Foreign and Jersey City Rates:		В Джерзи Сіті і Заграницею:	
[illegible]	$10.00	На рік	$10.00
[illegible]	$ 5.00	На пів року	$ 5.00
[illegible]	$ 2.75	На три місяці	$ 2.75

В Канади належить висилати гроші лише за т. зв. Foreign Money Oorder.

Телефон „Свободи": 498 Montgomery. Тел. У. Н. Союза: 1838 Montgomery.

Адреса: "SVOBODA", P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

ЗАЦІКАВЛЕННЄ ВИБОРАМИ

Підчас кождих виборів в Америці рівнобіжно з агітацією за кандидатами ріжних партій ішла ще друга агітація, агітація за голосованнєм. Ішла вона по части з партійних кругів, а по части з кол, неінтересованих безпосередно в одній або другій партії, а просто у виконуванню горожанських привілеїв. Основою сеї агітації був загально спостережений факт, що горожане Америки занедбують голосованнє. Коли порівнати участь виборців в ріжних краях Европи з участю горожан в Америці, то американські умови були справді гідні пожалування. Звідси й зродилася свідома пропаганда, звернена на розбудженне в горожан свідомости горожанських обовязків.

Хоча за послідних десять літ ся агітація сильно зросла, хоча її ведено найріжнішими способами: через ґазети, школи, церкви, підприємства, урядові встанови, публичні лекції, оголошення, і всякі другі способи пропаґанди, — мимо сього агітація не поступала сперед. Число виборців не збільшувалося, а часто, мимо агітації, ще зменчувалося.

При сьогорічних виборах агітація за розбудженнем голосовання велася, як звичайно підчас кождих виборів. І як при кождих виборах, пропаґандисти не сподівалися великого доспіху зі своеї агітації. Та зовсім для них несподівано до виборів зголосилося понад пів міліона виборців більше, як їх було підчас минувших виборів. Такий самий обяв слідно й по других місцевостях.

Се таке було несподіване, що суспільні діячі почали застановлятися над причиною сього обяву. Чому саме сього року мали би виборці нагло заворушитися? Ріжні подають пояснення для сього явища, але всі вони зводяться до одного: Коли політичне життя висуває наперед цікаві політичні питання, то громадянство не дасть на себе довго ждати, але скоро відкликнеться живим зацікавленнем. Не ходить о те, що саме зацікавило громадян, а ходить о те, щоби порушена справа зацікавила. Громадянство се чутливий інструмент, який відгукується на сильні звуки. Воно не може відгукнутися на заклики політиків, коли політики бояться виставити на перший плян живучі питання, а замісць сього висувають мертві справи, які нікого ні не гріють ні студять.

Через те й недбальство політичне американського виборця, в порівнанню з виборцем в Европі, треба пояснити не політичною тупістю Американця, але обставинами політичного життя в Америці: в порівнанню з Европою, життя в Америці богато лекше; воно рідше висуває важні справи до вирішення. Через те Американець просто може дозволити собі бути більше байдужним на політику, тоді як мешканець Европи сього собі дозволити не може.

ЗАҐУРСКОГО ВБИТО

Причинок до анормальних відносин в Польщі. — Пілсудскі не перебирає в средствах, коли розправляється зі своїми противниками.

Ґенерала Заґурского арештовано по наказу Пілсудского тоді, як Пілсудскі допустився відомого травневого перевороту в Польщі, після якого він сам призначив себе премієром-міністром. Заґурского держали деякий час у віленській вязниці, а згодом він зник, невідомо коли і де. Зприводу цього ходили ріжні чутки. Одні говорили, що Заґурскі утік за кордон, инші говорили, що його десь перевели таємно до иншої вязниці, а дехто висловлював гадку, що його забито якоюсь невідомою ґрупою старшин-загорільців. Але мало хто припускав, щоб у зникненню Заґурского був замішаний сам Пілсудскі.

Нарешті тепер справа виявилася. Литовські ковенські ґазети оголошують відомости, які подав в цій справі один польський офіцир, що перекрався через кордон Польщі до Литви. Цей офіцир викрив підготовку Польщі до виступу проти сучасного уряду Литви. При тім розповів він про зникнення ґенерала Заґурского. По його словам діло було так:

В середу (точної дати, місяця офіцир не памятає) виїхали по наказу Пілсудского до Вільни вірні йому люди, щоби привезти до Варшави Заґурского. В суботу привезли вони його до Варшави і примістили на Єрусалимській алеї, в будинку ч. 27, в помешканю союза стрільців. Там Заґурского стрінув полковник Бек і примістив його в кімнаті головного команданта союза, бувшого офіцира II-го відділу ґенерального штабу майора Кіземковского.

Як тільки Заґурского доставили до Варшави, полковник Бек повідомив про це негайно Пілсудского. Заґурского тримали в тім помешканю до 2-ї години в ночі з неділі на понеділок, коли то його по наказу полковника Бека ті ж самі люди, що його привезли з Вільни, відвезли в Рембертово. Там Заґурского стрінув полковник Медзінскі, поручник Зацвіліговскі, полк. Бек та инші.

Коли Заґурскі вийшов з автомобіля, до нього підійшов Медзінскі з запитом: „Пане ґенерале, чи не змінили ви своїх переконань?''

Заґурскі відповів: „Ні, я змушений про все розповісти в окремій книжці". Тоді Медзінскі вистрілив у Заґурского, але відразу не вбив його, а лише поранив. Добив його вже полк. Бек, двома стрілами в голову. Після того тіло Заґурского відвезли в спеціяльнім мішку до містечка Воломін. Поліційним комісаром був тоді бувший старшина 2-го відділу ґенерального штабу, Беґанец. Тіло Заґурского лежало в комісаріяті до середи, поки не було поховане біля самого будинку комісаріяту. Місце, де воно поховане, залите асфальтом.

Така то коротка, але й страшна історія таємного зникнення ґенерала Заґурского. Такі страшні, злодійські вбивства переводяться в Польщі, в державі, що претендує на назву культурної і европейської. Можна собі тепер уявити, яка то доля стрінула не одного з менших „Заґурских", про яких навіть ніхто й не згадає. Це так польська влада розправляється зі своїми противниками Поляками, а що вона робить з Українцями та з иншими непольськими народностями, то про це хиба моглиб розказати вохкі мури польських вязниць, або шибениці. Але вони говорити не вміють, тому про більшість замучених та забитих і замордованих в темних льохах польських арештів та вязниць, ніколи й ніхто не довідається. Лише співці недолі українського народу в думах будуть оспівувати ті страшні часи польського панування на українських землях, коли Польщею правив польський „революціонер" Пілсудскі.

Коли Пілсудскі так жорстоко й ганебно розправляється з такими польськими патріотами як ґенерал Заґурскі, то що вже мусять терпіти ті, що є ворогами всякої Польщі, що є ворогами якогоб то не було польського панування на українських землях.

Можливе, що колись історія крівавих часів цього панування викриє ці страшні сторони польського знущання над українським народом. Бо тепер ми чуємо стогін і біль, але числа жертв не знаємо. Замордовання Ольги Бесарабової, чи розстріл Шеремети й товаришів і т. п. відомі трагічні події, це тільки приміри польських злочинів, що нам відомі. А скільки є невідомих, Бог один знає.

ЩАСЛИВА КРАЇНА

Ця щаслива країна то Швеція. Про Швецію можна сміло сказати, що там є лише світло, а нема тіни. Люди такі ретельні там, як ніде в світі, хіба на коралевих островах, куди ще не дійшла нозітня культура.

Культура Шведів імпонуюча, може служити за зразок кождому народові. Шістьміліоновий хліборобський шведський нарід займається хліборобством і рибовлею. Уже 40 літ власними силами здобуває нечувані богацтва й добробут. Електрифікація рік, що гонять дико до моря, заступає недостачу вугля, без якого не може обійтися промислова країна. Наче гриби по дощі ростуть могутні фабрики, гути, фабрики сталі, кораблів, тартаки.

Міжнародній конкуренції в в усіх ділянках промислу протиставиться винахідчивість людського духа, якість матеріялу і совісність шведського робітника. В першій обробітці сирівця машина заступає людей; робітник у Швеції дуже дорогий. Один робітник обслуговує кілька машин. Одначе викінчення лежить уже в руках робітника. Шведський робітник працює так совісно, що треба дивуватися. Тому шведські вироби такі досконалі, викінчені і не мають конкуренції на світовім ринку.

Суспільна опіка в Швеції одна з найясніщих карт тої щасливої країни. Робітничі кольонії при великих фабриках, це літнища в дуже гарнім положенню, повно там сонця, зелені, цвітів, води. У соснових лісах деревляні домики чистенькі, віллі з огородцями й цвітниками. А в тих домиках вижидають батька вертаючого з роботи здорові, чистенько зодягнені діти, взірцево обрызовані. Бо шкільництво це друга, найясніша сторінка Швеції.

Коли їхати в глибину країни, всюди гарні, білі палати серед зелені садів і огородів. Хтось подумав би, що там живуть маґнати, або там поміщені музеї. А там шведські народні школи. Уладження цих шкіл взірцеве. Це зразок гигієни. Тут знову ті три чинники здоровля: світло, воздух і вода. При кождій вмивальні плинне мило в скляних грушках і чистенькі рушники. В Швеції нема анальфабетів, прошаків, злодіїв. У готелях не замикають дверей. Портфель, оставлений у світлиці, застанете по кількох годинах неторкнений. Ровер, оставлений власником під муром, стоїть безпечно кілька годин. Валізку можна оставити на тротуарі й піти за своїми орудками. Дороги в Швеції такі, що цілу цю країну можна переїхати наче по столі. В глибині країни, сотки км. від більших міст, дороги асфальтові, кісткові (ґраніт із Ріксе) або з убиваного машинами піску морського. По тих дорогах мчаться сотки авт, переважно американських. Швеція не має власного автомобілевого промислу, тому скасувала мито від авт. Тому кождий пересічний горожанин може купити собі авто. З податку від автомобілів ідуть гроші на вдержання доріг.

В житті Шведи дуже милі, веселі й щирі. Люблять добре зісти тай і випити (пончь). Давніше пили більше.

В політиці щирі демократи. Хоч Шведів можна назвати найбільш аристократичним народом, то міністер там почувається такою самою людиною як робітник, а старий гербовий земельний власник братається із селянином.

В купецтві Шведи дуже точні. Тому чужинні фірми люблять із ними торгувати.

Шведські жінки може не так занадто гарні, але зате переважно біляві, живі, охайні. Найліпші товаришки життя своїх працьовитих чоловіків. Кажуть, що шведська жінка має більше свободи перед шлюбом ніж по шлюбі, але вона з цього задоволена. Дбає дуже про дім, який є взірцем чистоти, порядку і точности.

СПРОСТОВАННЯ.

У „Свободі" з 9. жовтня появилася була допись гр. Степана Куропася про „Рідну Школу". В сій дописі говорилося про допись Василя Шуля й Иосифа Дороцького, в Українських Щоденних Вістях. Дописуватель говорив про авторів сеї дописи як про двох комуністів. Гр. Иосиф Дороцький прислав редакції „Свободи" письмо, в якім протестує в своїм імени та Василя Шуля проти сеї назви. Він каже: „Коли дописуватель думає під тим членство в комуністичній партії або партіях, або революційну акцію проти уряду Злучених Держав, або нарушенне конституції або законів Злучених Держав, то я хочу заявити в імени своїм і в імени Василя Шуля, що ми не є членами ніякої комуністичної ані ніякої другої політичної партії в світі та що ми є послушні законови горожани Злучених Держав. Колиж він думав сказати, що ми стоїмо в фільософічному змислі, себто щодо наукової системи, метод, сфери й предмету навчання, на платформі, яка сходиться з платформою принятою українською СС. републикою в їх фільософії навчання, тоді ми не хочемо коментувати ані про сей натяк ані про якунебудь другу справу в сій статті".

Редакція радо дає місце сьому спростованню, щоби слова нашого дописувателя не були зле коментовані. — Редакція Свободи.

В КОЖДІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИННА НАХОДИТИСЬ ЧАСОПИСЬ „СВОБОДА".

Б. Будзиновський.

НА ДВА БОКИ.

(Історична повість).

(28)

— Слава Богу! Я нарешті спекався його. Тепер Суботів уже мій і дівка буде моя.

— До того ще дуже далеко, пане підстаросто.

— Щ?! Хорунжий вже дав кому иншому?

— Кому иншому не дав, бо ще не відоймив від Хмельницького. Сотник вертає до свого Суботова.

— Що ти плетеш! Тиж казав, що шаблю вищербив на його голові.

— Та вищербив, бо добре вдарив. Але на тій голові, під шапкою було залізо. Я голови не розрубав... І не скалічив.

— А грім би в тебе тріс! То чогож ти чванишся вищербленою шаблею? Іди до дідьчої матери, бо я ще готов мій пястук вищербити на твоїх зубах!

— Не сердьтеся, пане підстаросто. Мені жаден Дух святий не сказав, що в него залізна мистюрка. Коби тільки хорунжий не скарав мене за те. Як мене дадуть до суду, то я, бороначи моє горло, мусівби сказати, що я робив на ваш приказ.

— Ніхто не повірить.

— Хмельницький перший повірить.

— Я побалакаю з хорунжим... Стукало нічого цікавого не чув від своєї Марини?

— Я його вже давно не бачив. Завтра покличу до себе. Спитаю.

— Мені тепер головно треба знати, чи Хмельницький заходить до Олени. Бо що вони не звінчані, але що вона у него щось більше як наймичка, певно знаю.

— Від кого?

— Сама сказала.

— Може бреше.

— Не лиш сказала. Доказа, що не бреше, дала вже нераз своїм поведенням і ріжними замітками, які десь-колись виховзлися з її уст. Жінкою Хмельницького вона не є.

— На щож вам тамто знати?

— На те, щоби знати, як далеко розганятися. Як Хмельницький заходить до неї, то вона, думаю, не дуже буде боронитися, або й без опору здасться мені. Але тоді, гадаю, щоби не мати клопоту з Хмельницьким, найліпше булоби стати приятелем дому. Як Хмельницький держиться здалека від неї, то з нею буде тяжша справа. Вона схоче бути моєю явною жінкою. Не знаючи добре, хто вона, я на таке не можу рішитися.

— Як то хто? Гарна дівка, чи баба, тай вже!

— Я взагалі вже не маю охоти женитися. Волію міняти. Так довго, як на ту Олену, я ще на жадну не полював, бо, балакаючи з нею, не знаю, з ким маю діло. Може Стукало вже буде що знати.

Від Чаплінського Дачевскі пішов просто до Стукала.

— Коли ти балакав з твоєю Мариною? — Дачевскі спитав.

— Тому три дни.

— Чи вона бачила коли, щоби Хмельницький в ночи заходив до Олени?

— Марина в ночи спить в своїй комнаті, отже нікого й нічо не бачить.

— То пощож вона пішла до Суботова?

— Та щоби, балакаючи з челяддю, витягнути від неї все, що та челядь знає про Олену та про Хмельницького... Відки вона, нащо він її взяв до себе, тощо. Марина балакає, але даремний труд, бо челядь сама нічого не знає.

— Але Марина сама моглаби бачити, як сотник з Оленою...

— Добре. Дуже ласкавий до неї.

— Як муж і жінка?

— Сего в день не побачиш. В ночи Марина спить.

— Але моглаби підглянути, чи він на ніч заходить до неї, чи рано відходить...

— А дежби Марина таке підглядала! То соромлива дівчина. Хоч би й підглянула, то того не сказалаби мені.

— То якого дідька вона там сидить в тім Суботові, ще й на мою просьбу?!

— Та спасибі вам за те, що промовили за нею. Вона там сидить і буде сидіти, поки не віддасться, бо їй там добре. Вона там безпечна перед напастями королівських жовнірів.

Чаплінські ніяк не міг дістати відповіди на питаннє: „є що між сотником і Оленою, чи нема?" Нарешті став уважати за можливе, що то справді донька якогось приятеля Хмельницького, віддана йому під опіку. Се його на якийсь час успокоїло, бо в такім случаю, не маючи в Хмельницькім суперника, не потребував наглити і не було виключене, що дівку діставби зі згодою її опікуна. Але се хіба тоді, колиби схотів звінчатися з нею. На пусті любощі сотник свого пікловання не давби... ще й доньки приятеля.

Коли Чаплінському прийшли до голови такі думки, він став розважати, чи йому справді не оженитися.

— Олена мусить бути моя! — думав. — Як вже ніяким способом не буде можна инакше, то хіба таки оженюся. Треба буде з тим козацьким псом жити ще приязніше, забігати до него, запиватися з ним, лизати його писки... Бодай того Дачевського! Мав таку добру нагоду зробити йому кінець, а він замісць шаблею по карку, рубає залізну мисюрку... Я бувби зараз зайняв суботівський хутір, з хутором Олену. Тепер не знати, чи Хмельницький впустить мене до Суботова. Бо, а нуж вгадав, що то я наслав на него того дурного Дачевского!

На другий день Чаплінського знов стали морочити сумніви.

— Що вона навидить мене, — думав, — доказує її поведення. Оноді сама дожидала мене під дверми столової. Сама наставила писок, неначе би просила „поцілуй мене!" Вона вже любить мене, тільки боїться, щоби Хмельницький не зміркував того. Як Хмельницький з нами, то вона й оком не кине на мене. Страшно його боїться... Та чого? Як боїться, то хиба тому, щоби сотник не пронюхав, що я... що я лицяюся до неї? Опікун мігби бути невдоволений з того, як би мав для неї иншого. Але й тоді нема чого так дуже боятися його. Як так дуже боїться, то хіба... хіба, щоби сотник не вгадав, що я борожджу... йому самому. Отже таки виходить, що вона його любка. Себто він її любить, бо вона...

Чаплінські з вдоволення підкрукрутив вуса.

— Вона радо проміняла би його за мене. Коби хорунжий послухав мене і забрав Суботів, то разом з господарським інвентарем і Олена опиниласьби в моїх руках.

Чаплінські пішов до свого пана і наскочив на него саме в хвили, коли він став писати до гетьмана про свій неудачний похід.

— Ти в саму пору прийшов, — хорунжий привитав свого слугу. — Що ти чув про похибку Дачевського? То він завинив невдачу. Через те, що він взяв Хмельницького за Татарина, сотник запізно видав приказ і Татари виховзлися з заставленої на них сіти. Один козак сказав мені, що Дачевскі цілком не помилився. Що він ворог сотника і хотів використати нагоду, щоби сотника вбити. Як се правда, то горе Дачевському!

— Прошу ясновельможного, то не було ні так, ні так. Дачевскі не зробив ніякої похибки, бо знав, кого тне. Але Татарина, він також не спричинив опізнення приказу Хмельницького, і не завинив невдачі походу, бо сей похід вже був зіпсований зрадою. Дачевскі хотів направити лихо, роблячи нешкідливим зрадника. На жаль, не мав щастя.

— Не второпаю! — хорунжий скрикнув, схопившися на рівні ноги. — Яка зрада? Може Хмельницький зрадив?

— А хтож би, як не він? Бо прошу подумати. Чи нашу міліцію не поставлено так, що вона мусіла спізнитися? Чи козаки Хмельницького не стояли так, що як о хвилину спізниться приказ, то Татари мусять втечи?

— Та так. Але що приказ спізнився, завинив Дачевскі, заморочуючи на хвилю сотника ударом шаблі.

— Приказ сотника вже був спізнений. Дачевскі зараз доміркувався, чому Хмельницький радив поставити міліцію так, як вона стояла. Чому Хмельницький пішов вперед засістися? Чому не зробив навпаки, висилаючи міліцію в засідку, самому лишаючися з козаками там, де лишив був міліцію? Се зробив на те, щоби спізнивши прихід міліції, опізнити свій приказ. Дачевскі слідкував за ним. Пильнував, чи сотник дасть в пору приказ козакам. Коли сей приказ не вийшов в пору, він зрадника шаблею тарах по голові.

— Чомуж сам Дачевскі не сказав мені так? Я його допитував. Він повторив мені се, що сказав був самому Хмельницькому. Що взяв його за Татарина,

— Прошу ясновельможного, Дачевскі боявся сказати правду.

— Та мені? Як він відкрив зраду, то його обовязком перестерегти мене.

— Колиж бо Дачевскі чув, що той сотник, той зрадник, у великих ласках всіх панів. Тішився великими ласками покійного, царство йому небесне, ясновельможного гетьмана, отже мабуть також в ласках у його сина, ясновельможного хорунжого коронного. Дачевскі потерпав, що як скаже правду, то йому не ймуть віри. Потерпав, що в очах ясновельможного буде брехуном, клеветником. На добавок, як би донеслося до уха сотника, то... Хмельницький не жартує.

— Може воно так було, як ти розказуєш. Міліція справді стояла в незручнім місци, бо так порадив Хмельницький. Але як йому доказати зраду? Як його зробити нешкідливим?

— Треба все те, що знаємо, розказати Кричевському.

— Кричевський схоче мати докази.

(Дальше буде).

З УКРАЇНСЬКОГО ЖИТТЯ В АМЕРИЦІ.

РОЧЕСТЕР, Н. Й.

I.

Український Хор.

Довший час вже не було згадки про життя в нашій громаді, тим більш справді в нас нічого не робилось.

Десь хтось прочитав про збори в справі будови дому, тай це все. А про наш славний хор під проводом п. Л. Сорочинського та про мандолінову орхестру навіть ніхто не згадає бодай добрим словом. Богатьом нашим людям в Америці рочестерський хор відомий, а найбільше нам самим, Рачестерцям, і не лише Українцям, але й Американцям та иншим чужинецьким народам.

Хор має вивчену цілу низку пісень, добре вже зіспіваних, з котрими він нераз пописувався перед своїми та чужими людьми, від котрих зобрав похвали.

Тепер цей хор приготовляється до концертів і в короткім часі виступить знова на сцені. Здалобися тільки доброї волі в наших людей, щоби на концерт і на всякі другі хорові підприємства громадно прибували й тим дали захоту до дальшої праці хору та підтримали його істнування.

Приємно було нам читати в американських газетах, як наш хор вихваляли з приводу його виступу на фестивал в маю б. р. Але ніхто не призадумався над тим, чия це заслуга і чия це праця, з котрої ми всі горді. Ми пишалися тим, що наш хор був першим музичним хором, не лише на фестивал, але й першим в Рачестері.

Кождий наш провідник в нашій громаді дувся, тішився, а не застановився і сам себе не запитав, чи він чимнебудь відплатився хорови. Чи бодай колинебудь була в него думка прийти йому з підмогою моральною, як вже не говорити про матеріяльну.

Богато справ є в нашій громаді, про котрі можна богато говорити й писати, та взяв я першу справу хору тому, щоби звернути увагу наших місцевих людей, щоби вони старалися дбати про істновання й розвиток хору.

Бо нераз чується від них, що вони думають спасати нашу молодь, а в хорі більша частина співаків, це наші діти. Значить, це товариство нашої молодежи, тому дбаймо про нього. А друге товариство молодежи — це ново-заснована мандолінова орхестра. Приходіть на концерт хору й орхестри. Тоді зрозумієте красу свого рідного мистецтва тут на чужині. Конче треба того, щоби люде вперше чергу зрозуміли своє мистецтво, то тоді й научаться шанувати його й любити його. Напевно тоді наша орхестра в три рази побільшиться.

II.

Свято Першого Листопада.

Центральний Ратунковий Комітет приготовляється до відсвяткування Листопадового Свята 3-го листопада.

До участи в святі запрошено українського артиста співака п. Зазуляка і українські громадські хори.

Свято відбудеться в просторій Амалгеймейтед Галі при Клинтон улиці. І знова пікаво знати, як Рочестерці зрозуміють таку дорогу рідкість, як Свято Першого Листопада. Всі організації місцеві рішили, що беруть урочисту участь в святі, навіть неявившіся члени організацій мають заплатити тікет на свято. Гарні постанови, та головне те, щоби ті ухвали були виконані. Тому булоби добре, якби секретарі братств і товариств подбали повідомити усіх своїх членів про такі ухвали, щоби кождий член явився. Бо сором несе та громада, котра навіть не вміє вшанувати свої національні свята.

Тай треба бути осторожними, бо ануж на це свято хтось з чужинців загостить і побачить, що галя не заповнена, то що про таких Українців він, отой чужинець, подумає? Отже, Рочестерці, всі памятайте про день 3-го листопада і покажіть свою силу своєю участю в святі.

Д. Г.

—o—

НЮАРК, Н. ДЖ.

Віче на Рідну Школу.

За почином Комітету Українського Народного Дому в Нюарку відбулося загальне віче всіх Українців, — які замешкують і працюють в місті Нюарку, і належать до ріжних громад і ріжних переконань — в справі помочи Рідній Школі у нашому старому краю. Віче це відбулося в неділю, 14. жовтня по полудни о год. 3-ій в більшій гали Laurel Garden на Springfield Ave. Предсідником віча був д. Григорій Дідоха, а головним бесідником був добр. Лев Ясінчук, делегат зі старого краю, який шість тижнів тому приїхав до Америки, висланий зарядом Рідної Школи з відповідними повновластями. Бесіда д. Ясінчука дуже припала всім до серця — і тому віче відбулося дуже гарно і з великим запалом. На Рідну Школу зложено понад $700. — Гарний примір для других. Не розписуюся ширше, бо секретарі певно подадуть обширний звіт.

—o—

КУРТИС БЕЙ, МД.

В боротьбі за свої цілі.

3000 літ тому спартанська мати виправляла свого сина до бою за рідну землицю і казала: „Сину, верни зі щитом, або на щиті" — себто, або побіди, або загинь в боротьбі. А коли тепер рідна українська землиця крівавиться у лютій боротьбі зі всякими ворогами політичними, економічними і церковними, то українська мати повинна те саме сказати до нас, її синів: Сини, верніть зі щитом, або на щиті.

Політичної боротьби в нас нема, бо всі ми Українці маємо одної політичної марки. Наша економія — се робота в фабриці на хліб насущний. Та одна в нас боляк — се релігійна боротьба.

Малий наш гурток заснував і купив рідну українську церкву, як в рідному краю. Сплатив все. Довгу ні цента. Лишеб Бога хвалити, та молитись. Та з ким, коли вислані епископом Богачевським священики не хочуть правити. І о. Маньовський перше не хотів і о. Лукавський через 10 місяців не хотів заглянути до Божого храму — так що нарід став вже дивуватись, на що тому було здвигати Божий храм.

Ось тому люди запросили о. Уляницького, бо він з народом, з комітету. Зачалась робота. Иде слава Бога в церкві, а в школі наука з дітьми. Повеселішало. Та не на довго. В другу неділю звився в церкві о. Лукавський з поліцією, та придивлявся на прегарну відправу о. Уляницького. Не міг його арештувати, бо люди не дали. Але зробив роботу, і то не хотячи, народну. Бо люди найшли адвоката, щоб сей повалив несправедливу церковну корпорацію, що дає епископови 4 голоси, а громаді лиш два. Адвокат нагодив до процесу, збирав матеріяли. Щоб мати ще більше доказів, зажадав від епископа скликання мітингу на розвязання корпорації. — Бо три рази вчергу їздили церковні урядники до Филаделфії на скаргу, домагаючися звороту церковних грошей, фелона і чаші з боку священиків, що їх насилав епископ Богачевський, але все те було безуспішно.

Вкінці 4 жовтня мітінг таки відбувся і то не в Куртис Бей а в Балтімор. Був епископ і о. Пик, і о. Лукавський, і о. Маньовський, був детектив Українець і дві рутенські душі таки з Куртис Бей. На мітінгу були адвокати обох сторін. Там було повно ріжної розмови про целібат, унію й о. Лукавського.

Два наші делегати, що характерно обстоювали право громади до церковного майна, своєго переперти не могли, бо їх переголосували. Тому справу віддано тепер до суду.

Ми певні що добемося свого права, бо Америка це не Польща.. Тут не царство конкордату.

Уряд Укр. кат. церкви св. Петра і Павла.

Злодійська фільософія.

Суддя до злодія: Кілько вам літ?

Злодій: Двацять два. Я повинен властиво мати вже двацять пять, але три роки сиджу вже в арешті, то цих не числю.

Суддя: Як ви могли свого власного брата обікрасти?

— Е, пане суддя! Як чоловік схоче, то все може зробити!

МІТІНГИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗА

РАРІТАН, Н. ДЖ. Бр. св. Архистратига Михаїла, від. 332, повідомляє всіх своїх місцевих і позамісцевих членів і членкинь, що звичайний місячний мітінг відбудеться 21. жовтня, в Укр. Нар. Домі, 10 Colfax ул., в год. 2-ій пополудни. Обовязком кождого члена є на сей мітінг явитись і вирівнати свої залеглости, щоби ненаражуватись на суспенду. Будемо приймати нових членів без вступного, тому обовязком членів є постаратись о нових кандидатів. Є важні справи до полагодження. — Петро Венгрин, предс.; Іван Туранський, кас.; Ник. Попадюк, секр.

КАРТЕРЕТ, Н. ДЖ. Тов. Запорожська Січ, від. 342, повідомляє всіх своїх членів, що місячний мітінг відбудеться в неділю, 21. жовтня, в годині 1-ій пополудни, в галі церковній. Пригадується довгучим членам, щоби вирівнали свої довги, бо в противнім разі будуть суспендовані. Будеться приймати нових членів без вступного, тож користайте з нагоди. — М. Скочипець, предс.; П. Клебан, кас.; І. Маркович, секр.

ПРОВІДЕНС, Р. АЙ. Уряд Сестрицтва Любов, від. 177, повідомляє своїх членів і членкинь, що місячний мітінг відбудеться в неділю, дня 21., точно в год. 2-ій пополудни, в неділю, в українській церковній галі, 45 Pilgrim ул. Проситься усіх членів прибути на означений час, бо є важна справа до вирішення. — Уряд.

ПОДЯКА

Я, член 223 відділу Українського Народного Союза, складаю свою щиру подяку головному урядови У. Н. Союза, а також відділовим урядникам та цілому відділови за допомогу 50 долярів, яка стала мені підчас тяжкої хороби у великій пригоді.

Звертаюся з закликом до тих Українців-робітників, що не є членами У. Н. Союза, щоби вони приступили до нього, бо Народний Союз тож наш рідний Батько, що в лиху годину опікується своїми дітьми.

Від себе бажаю, щоб наш Союз зріс та став таким міцним, як ціла держава, в якій всі Українці зеднались під одним національним прапором.

Петро Дрозд,
член 223 відділу У. Н. С., братства св. Івана Хрестителя у Вилкс Бері, Па.

— Пане редактор, чи будуть мої жарти поміщені у вашому часописі?

— Ні, не будуть — нема в них гумору і якимсь холодом заносить від них.

— Гм... холодом... а я стільки напрівся над ними...

ПОІМЕННИЙ ВИКАЗ ЖЕРТВ

НА СИРОТИНЕЦЬ-ЗАХИСТ УКР. НАРОД. СОЮЗА за вересень 1928 року.

ВІДДІЛ 276.

Бр. св. Николая в Амбрідж, Па.

Жертви з каси відділу, від членів, з пушок і дохід із забави проголошено.

Дісллано від членів	$30.25
Разом	$30.25
Гриневич Михайло	$1.00
Кульчицький Теодор	1.00
[illegible] Ілько	1.00
Фок Михайло	1.00
Уштан Антін	1.00
Прокопович Семен	1.00
Сеня Теодор	1.00
Весів Іван	1.00
Дмитрян Ф. Семен	1.00
Сомар Теодор	1.00
Фізер Теодор	1.00
Мидяновський Гервазій	1.00
Роман Василь	1.00
Крупинський Франко	1.00
Кляйн Іван	1.00
Пендак Михайло	1.00
Лазар Григорій	1.00
Васильчик Іван	1.00
Тисячний Олекса	1.00
Прокопович Петро	1.00
Горбутяк Данько	1.00
Надзан Гаврило	1.00
Федусько Пазя	1.00
Бутрий Микола	50
Сенько Іван	50
Білий Мартин	50
Марилів Теодор	50
Гарко Антін	50
Гриневич Павло	50
Косарич Юрко	50
Гомзяк Стефан	50
Хлиста Петро	50
Мачуляк Іван	50
Гриневич Теодор	50
Шафран Антін	50
Петришак Василь	50
Войтечко Теодор	50
Мацюрак Йосиф	25

ВІДДІЛ 281.

Тов. ім. Тараса Шевченка в Байон, Н. Дж.

Жертва з каси відділу	$10.00
Від членів	9.00
Разом	$19.00
Довган Іван	$2.00
Петруняк Матвій	2.00
Бачинський Лев	2.00
Гавадзин Лука	1.00
Швайлик Володимир	1.00
Гамкало Григорій	1.00

ВІДДІЛ 303.

Сестр. Успення Пресв. Богородиці в Дери, Па.

Жертви з каси відділу і від членниць проголошено.

Дісллано жертви з пушок	$10.00
Разом	$10.00

ВІДДІЛ 322.

Сестр. Пресв. Діви Марії в Нюарку, Н. Дж.

Жертва з каси відділу	$ .....
Жертви від членниць проголошено.	
Дісллано дохід з представлення	25.00
Разом	$25.00

ВІДДІЛ 363.

Тов. Запорожська Січ в Олієн, Н. Й.

Жертви з каси відділу і від членів проголошено.

Дісллано від членів	$11.50
Разом	$11.50
Базів Іван	$1.00
Бринецький Михайло	50
Іванців Олекса	50
Лялюк Андрій	50
Луцишин Стефан	50
Луцишин Микола	50
Луцишин Олекса	50
Мішанець Іван	50
Мішанець Дмитро	50
Носаль Петро	50
Непорадний Григорій	50
Підскальний Гавриїл	50
Пилипів Петро	50
Скробач Іван (ст.)	50
Скробач Іван	50
Свередюк Йосиф	50
Васьків Стефан	50
Кліщ Іван	50
Луцишин Михайло	50
Леськів Микола	50
Леськів Михайло	50
Непорадний Федь	50

ВІДДІЛ 384.

Тов. ім. Тараса Шевченка в Карнегі, Па.

Жертви з каси відділу і від членів проголошено.

Дісллано від членів	$21.00
Разом	$21.00
Гронський Йосиф	$2.00
Пуший Григорій	1.00
Судяк Захар	1.00
Яворський Дмитро	1.00
Дячун Карпо	1.00
Головатий Іван	1.00
Яструбецький Григорій	1.00
Козар Іван	1.00
Левицький Йосиф	1.00
Макар Михайло	1.00
Остафій Іван	1.00
Панчишин Іван	1.00
Пастернак Теодор	1.00
Стефанишин Ілія	1.00
Стехна Іван	1.00
Тварук Андрій	1.00
Жук Микола	1.00
Ялечко Стефан	1.00
Мармула Семен	1.00
Попівляк Асафат	1.00

(Дальше буде).

В СПРАВІ УКР. НАРОД. ДОМУ В НЮ ЙОРКУ.

Широкі круги українських громадян Ню Йорку занепокоєні тим, що дня 16. с. м. будинок Українського Народного Дому в Ню Йорку, під ч. 217-219 Ест 6-та вул., зістав ПРОДАНИЙ НА ЛІЦИТАЦІЇ.

Як ті, що виступали при ліцитації яко одна з купуючих сторін і що остаточно купили сей дім за 53,225 дол., подаємо отсим до загального відома, що слідує:

Ми оба купили сей дім іменем комітету кільканайцятьох українських громадян Ню Йорку, що бажали щоби сей дім остав в українських руках. Ми купили його не для себе, а для чесних українських громадян, що схочуть заложити нову корпорацію, котра поведе його дальше, як народну інституцію. В можливо найкоротшім часі згаданий комітет скличе нараду українських громадян у Ню Йорку, без ріжниці груп, на котрій оснується нову громаду, яка передасть дім до ужитку української громади.

Ню Йорк, 17. жовтня, 1928.

Денис Гула,

244-5 **Михайло Макарчук.**

СВІТЛО И ЕЛЕКТРИЧНІСТЬ.

Недавно вдалося вченим змірити довжину филь електричних промінів. Експериментами створено електричні филі від 30 до 915 тисяч міліметрів довжини, які вже є на території ультрачервоного світла. Так вдалося доказати, що електричні филі відповідають оптично створеним ультрачервоним проміням.

— Я походжу з численної родини. Нас було десять хлопців, а кождий мав одну сестру.

— То разом було вас двацятеро дітей?

— Ні, лиш одинацятеро.

—o—

Чесний. — Я найшов цих десять долярів на вашім бюрку і віддаю вам їх.

— Ви чесна людина. Я ці гроші поставив там на пробу.

— Я так і зараз погадав собі!

ЗАЛІЗНЯК БОРЕТЬСЯ В ПЕРТ АМБОЙ

Після того як Залізняк одержав блискучу побіду над Поляком Меркуром, він на просьбу публики знова бореться в Перт Амбой

В ПОНЕДІЛОК, 22. ЖОВТНЯ

в Українській Галі, 752 Стейт Стр. В другій парі бореться Франк Брунович проти Майка Сампсона. Боротьба аж до побіди. Початок в 8.15 веч.

Або — або.

Їхав чоловік на ярмарок. По дорозі подибали його в лісі розбійники. Обдерли його, та ще й хочуть повісити. Одні кажуть вішати, а другі — ні. Сперечаються, а чоловікови навкучилося слухати і він відізвався до них: Та ну бо вже, або вішайте, або пускайте, бо мені на ярмарок час!

ВІДОЗВА

до односельчан Бураківка, повіт Заліщики.

Виділ Тов. читальні Просвіта в Бураківці, повіту заліщицького, зачав в літі 1928 р. будову Народного Дому. Наше село се одно з тих сіл на „східних кресах", в котрім є вже нині більша половина Поляків. Вони мають тут і костел і пробоство і свої школи і сі ріжні економічні і просвітні організації. Вони горячково організуються. Ми в небезпеці, бо ходить о „stan posiadania". Намагаються займити тут все і нашу землю і... наші душі. Вони мають і власть і силу і гроші, а ми слабші і біднійщі, а ще і під їх пануванием. Ми здаємо собі справу з нашого положення. Знаємо, що не нарікаиням, але спільною працею дійдемо до ліпшого. В нас є і тов. Просвіта і Кооператива. Ми маємо і людий сильних духом і віруючих в кращу нашу будучність. Та хоть ми і організуємося і працюємо, мимо того ми бідні, бо в нас нема свого власного дому, де моглиби ми себе освідомляти і розвиватися. Народний Дім ми мусіли будувати. Своїми власними силами ми вже і мури вимурували. Та мало нас, а ще і бідаки, не є ми в силі будови докінчити. І якраз тому звертаємося до Українців Американської Землі з просьбою о ласкаві жертви на докінченне нашого Народного Дому. Просити милостині, се прикра річ, та ми переконані, що хто схоче ввійти в наше положенне, той нам вибачить, що простягаєм руку. Кожда жертва, навіть найдрібнійша, є дорога для нас цеголка в будові народної твердині. За кожду жертву будемо дуже вдячні.

Ми віримо, що українська рідна земля і для Вас найлюбійша. Ваші жертви, котрі безнастанно пливуть до нас, се найліпший знак любови Вашої до Української Землі.

Бо тут Рідний Край, рідне слово, тут рідна пісня, тут чисті зорі і тихі води і мир хрещений... Тут земля і небо і ліси і гори, хоть нині в жалобі — все тут найгарнійше, все тут найлюбійше, бо тут Україна. Тут Ваша і наша рідня змагалася в боротьбі з ворогами за волю і кращу долю своєї Вітчини. Ми віримо, що з придушеним віддихом надслухуєте вістий з Української Землі. Вам залежить на славі України; се честь і слава Ваша і наша перед цілим культурним світом. І тому якраз, що Ви нам так близькі, осміляємося і до Вас удатися з просьбою помогти нам в будові дому, що має стати тут охоронною греблею перед наступом на нас польської повени.

Виказ всіх жертводавців буде оголошений в часописях. Всі жертви з заподанием імени і назвиска жертводавця будуть оправлені і переховані в осібній памятній книзі новозбудованого Народного Дому.

Ласкаві жертви просимо висилати до Обєднання, або: Микола Багрій, Бураківка, почта Кошиловці ad Тлусте

Бураківка, 16. вересня 1928.

За Виділ тов. чит. Просвіта в Бураківці:

Микола Багрій, голова;
Іван Бойчук, секретар.

ЯК МИ ПОМАГАЄМО СТАРОМУ КРАЄВИ.

МЕНВИЛ, Р. АЙ.

З посвячення цвинтаря на інвалідів.

Дня 30-го вересня с. р. відбулось церковно-народне свято української православної громади, з нагоди благословення нового цвинтаря в Менвил, Р. Ай. Мимо осінного дощу, полева Служба Божа відбулася на цвинтари при численній участи народа, так своїх як і чужих. Належить підчеркнути витревалість українського хору Бояна з Вунсакет, котрий так гарно співав Сл. Божу, як також і вунсакетських Українців, котрі так численно явились на це торжество і прочих гостей з Провіденс та околиці.

По богослуженню відбулось приняття гостей у власній гали „Опера Гавз", підчас якого промовляли: о. Алекс. Нижанковський, місцевий священик, відтак о. Вол. Каськів, котрий зясував невідрадну долю наших інвалідів і заохотив до збірки на них, яка принесла $23.47, котрі вислано до Обєднання.

На гали рівнож український Боян з Вунсакет відспівав кілька народних пісень.

Гарна гостина закінчилася відспіванием народного гиму.

На інвалідів зложили жертви слідуючі гості: П. Любінецький 1 дол.; І. Рапко 50 цнт.; Т. Пригода 1 дол., Й. Кеасницький 1 дол., М. Сідляр 1 дол., Ксеня Чагарин 50 цнт.; А. Швець 1 дол., Н. Шевчук 1 дол., М. Мартиняк 1 дол., І. Городиський 50 цнт., В. Пасічник 50 цнт.; дрібними датками $14.47., — Разом $23.47.

Присутний.

НАЙЯСНІША ЗОРЯ.

Звичайно найяснішою зорею вважають сонце, та, як повідомляє німецька фахова газета „Природний огляд", виявилося, що ще яснішою звіздою є зоря зв. Дорад, із змінним світлом. Віддалена ця звізда є від землі не менше як сто тисяч світляних літ. Отже світло Дорада, яке тепер дійшло до землі, вислала ця зоря тому 100,000 літ! Проміння цього світла таке сильне, що людська уява навіть не в силі понятти того, а саме 600 тисяч разів сильнише від світла сонця. Наслідком цього страшного промінювання є це, що зоря ця річно тратить 10 трілїонових частей своєї субстанції.

БІЛИЙ СЛОН.

Білий слон прийшов давно до лондонського звіринця. Тому, що білого слона в більшій части Індій вважають святим, то в Англії мусять дуже пильнувати його. М. и. не вільно ним працювати, а гості не можуть їздити на ньому. Білому слонови тепер півосьма року, але він не такий дуже білий, як би хто думав. Його краска піскова. Зловили того слона тому шість літ у джунглях, де ним поштуркували дуже товариші за його краску. В Сіямі є ще всього два білі слони, а належать до короля.

СКЛЯНІ ШКОЛИ.

В Голяндії побудовано нині мало нових шкільних будинків цілі зі скла. Стіни є з матового скла, котрі в усяку погоду перепускають до кімнат рівне, спокійне й не осліплююче світло, але також унеможливлюють виглядати на вулицю (вікон нема в цілому будинку). Вентиляція відбувається автоматичними вентиляторами. Педагоги сподіються, що ті нові будинки додатно впливатимуть на духову концентрацію учеників підчас науки. Вже і в Німеччині розглядають справу будови таких шкіл.

6-літний Івась (до лікаря): Пане доктор, знаєте, що я робив би на вашому місці?

Лікар: Що?

Івась: Я все хорував би, бо ж то вас прецінь нічого не коштує!

